Nr. 10 Vilnius 1938 m. liepos 12 d. I metai

ŪKININKAS

::: SAVAITINIS „AIDO“ PRIEDAS ŪKININKAMS :::

Kas reikėtų daryti

Birželio mėnesio pabaigoje baigiami ūkininko metai ir liepos mėn. 1 d. pradedami naujieji. Daroma taip todėl, kad birželio pabaigoje baigiasi visi ūkininko žemės ūkio ištekliai, pirmiausiai pašaras ir grūdai, o liepos mėn. pradžioje pradedama imti nuo laukų ir ypač pievų naujas derlius. Tuo metu kultūringų kraštų ūkininkai suveda visų metų sąskaitybą ir apskaito, kokie yra praėjusių metų ūkininkavimo rezultatai. Iš tos sąskaitybos, kurią veda kiekvienas kultūringas ūkininkas, kaip ant delno mato, kiek gauta pajamų ir kiek turėta išlaidų per ištisus metus, be to, matoma, kuri žemės ūkio šaka yra pelningiausia, o kuri nuostolinga, kuri reikalauja daug darbo, o kuri mažai. Žodžiu, suvedus sąskaitybą, ūkininkui paaiškėja, kas ūkyje taisytina ir kokia kryptimi ūkis reikėtų plėsti bei gerinti. Tai geriausias veidrodis ir kelrodis, kuris parodo tikrą ūkio ir ūkininko padėtį, o ištisų metų triūso rezultatus ir nurodo, kuriuo keliu ūkininkas turi eiti, norėdamas pagerinti savo ūkį ir gyvenimą. Todėl be sąskaitybos kultūringas ūkininkas negali ūkininkauti, kaip be plūgo, akėčių ar kito svarbaus įrankio. Be sąskaitybos jis jaučiasi aklas ir lyg apkvaišęs, nes nežino savo darbo išdavų, nežino, kiek jis uždirbo, kiek ir kur išleido, nejunta, ar jis daro pažangą, ar stovi vietoje, ar gal traukiasi atgal.

Nors mūsų ūkininkai sąskaitybos ir neveda nors visai nesiinteresuoja savo ūkio padėtimi ir pažanga, tačiau šiuo metu privalėtų bent apsvarstyti, plačiau ir rimčiau pagalvoti, kokios priemonės reikėtų pavartoti, kad žemės ūkio našumas pakiltų ir padidėtų pajamos. Reikėtų apsvarstyti, ar dabartinėse sąlygose negalima būtų surasti būdų padidinti javų derlingumą, gyvulių produktingumą ir kitų šakų našumą.

Beveik kiekvienas mūsų ūkininkas dabar galvoja, kaip padidinti savo ūkį, įsigyti daugiau žemės. Kas tik turi susitaupęs pinigo, visuomet stengiasi nusipirkti kokį nors sklypelį žemės, pievos ar miško. Nes kiekvienas ūkininkas mano, kad tik turėdamas daugiau žemės, galės geriau gyventi, daugiau iš ūkio gauti pajamų. Bet tik labai retas ūkininkas pagalvoja apie priemones, su kurių pagalba galima būtų padidinti pajamas iš ūkio, nedidinant jo ploto, turint tą patį skaičių ha.

Jau daug kartų mūsų skaitytojams teko skaityti, kad Danijos ūkininkai, turėdami tokios pat rūšies žemę, iš kiekvieno ha gauna daugiau kaip dvigubus visų augalų derlius. Pavyzdžiui, javų iš 1 ha Danijoje gaunama daugiau kaip 20 kvintalų (o mūsų ūkininkai gauna tiktai 8—10 kvintalų), bulvių daugiau kaip 200 kvintalų (pas mus — mažiau kaip 100 kvintalų), šieno daugiau kaip 50 kv. (mūsų ūkininkai — 15—25 kv., be to, labai menkos vertės) ir t.t. Vadinasi, danas iš 1 ha gauna daugiau pajamų, negu mūsų ūkininkas iš 2ha. Todėl, jeigu mūsų ūkininkas, turėdamas 5 ha žemės, labai nori įsigyti dar 5 ha, kad tokiu būdu galėtų gauti dvigubai didesnes pajamas iš ūkio, tai lygiai privalo norėti, kad iš šių 5 ha galėtų gauti dvigubai didesnius derlius. Šiuo metu mūsų ūkininkui yra lengviau padidinti dvigubai derlius iš 1 ha, negu dvigubai padidinti savo žemę. Derlius padidinti niekas nedraudžia ir tam tikslui dažnai nereikia labai daug pinigų. Tuo tarpu dvarų nieks nedalina, valstybė ūkininkams žemės neduoda, o norint žemės nusipirkti, negalima mūsų ūkininkams gauti leidimo. Be to, ir pinigų žemei pirkti tik labai retas ūkininkas teturi. Taigi šiuo metu vienintelė išeitis yra didinti turimos žemės našumą, sutvarkyti ūkį taip, kad dirbamos žemės 1 ha duotų dvigubai didesnius derlius, kad pievose priaugtų 2 kartus daugiau žolės, kad karvės dvigubai daugiau duotų pieno ir t. t.

Šiuos žadžius perskatę, daugelis ūkininkų, žinoma, pasakys: „Nėra tokio ūkininko, kuris nenorėtų gauti dvigubai didesnius darlius. Bet kokiu būdu tie derliai padidinti?“

Norint tiksliai į šį klausimą atsakyti, norint duoti aiškius patarimus, kokiu būdu galima mūsų ūkio našumą pakelti, reikėtų apie tai parašyti keletą knygų. Mes čia tik trumpai suminėsime kai kurias priemones.

Pirmiausiai reikia sudaryti geresnį, tinkamesnį santykį tarp paskirų auginamų augalų. Dabar mūsų ūkininkai labai daug augina varpinių augalų, o mažai šakniavaisių ir pašarinių. Dabartinis santykis yra netikęs, nes varpiniai per dažnai patenka ton pačion vieton, kas augalams yra kenksminga (jie dėl to blogai dera), neturima gero gyvuliams pašaro ir dėl to gyvuliai duoda menką naudą ir turima mažai mėšlo (dėl to irgi gaunami menki derliai).

Reikia geriau dirbti žemė. Pavyzdžiui, nuvalius nuo laukų varpinius, negalima palikti nesuartų ražienų, negalima rudenį nesuarti dirvos giliai, negalima pavasarį visų dirvų arti ir t. t.

Reikia vartoti geros rūšies, tinkamai išvalytą sėklą, kad joje nebūtų piktžolių, priemaišų, kenkėjų. Sėkla turi būti stipri, neišsigimusi, mūsų krašto klimatui tinkama.

Reikia mokėti gerai užlaikyti trąšas ir žinoti, kokiems augalams jos vartoti. Be to, reikia trąšų prigaminti daugiau, vartojant kraikui durpes.

Reikia gerai prižiūrėti augančius augalus. Šakniavaisius daug kartų akėti bei purinti jiems žemę, ravėti, apkasinėti ir t. t.

Reikia auginti pašarinius augalus, kurių viename sklype galima gauti du kartus derlius per vieną vasarą, pav., ankstyvus mišinius, žieminius vikus, seradėlę, saldųjį lubiną ir t. t.

Reikia geriau prižiūrėti gyvulius, ypač pieningas karves, atrankos būdu didinti jų pieningumą, auginti daugiau paukščių, ypač dėslingų vištų.

Reikia rimtai susirūpinti daržininkyste, sodininkyste, bitininkyste ir t.t. ir t.t.

ŪKIŠKOS NAUJIENOS

LIETUVOS VALSTYBĖJE

Apsauga nuo snukio ir nagų ligos

„Vyriausybės Žiniose“ paskelbtos gyvuliams ir paukščiams, jų žaliems produktams ir pašarui iš užsienio į Lietuvą įvežti taisyklės ir žemės ūkio ministerio įsakymas, pagal kuriuos be atskiro leidimo draudžiama įvežti į Lietuvą visus gyvulius ir paukščius, pašarą, žalias odas, kailius, neplautas vilnas ir kitus gyvulių žalius produktus, ir pervežti gyvulius ir žalias odas iš visų ne Europos ir iš šių Europos valstybių: iš Anglijos, Belgijos, Balkanų valstybių, Danijos, Italijos, Lenkijos, Olan-

dijos, Prancūzijos, Pirenėjų valstybių, SSSR, Šveicarijos ir Vokietijos.

Vyriausias geležinkelių direktorius pasienio geležinkelių pareigūnams įsakė stropiai žiūrėti, kad įvežant į Lietuvą, o taip pat vežant tranzitu per Lietuvą aukščiau nurodytas prekes, prie lydinčių siuntų dokumentų būtų pridėtas žemės ūkio ministerio leidimas. Be to, įvežamos iš nurodytųjų valstybių prekės, įdarytos į nedezinfekuotus šiaudus, šieną arba pelus, turi būti pasienio punktuose arba muitinėse perdaromos į vietinės kilmės tinkamą įdarymo medžiagą, o įdarymui vartoti šiaudai, šienas arba pelai turi būti sudeginami. Prekės, sulaisčius jų įdarymą tinkamais dezinfekuojančiais vaistais, gali būti įvežamos į Lietuvą jų neperdarius tik tinkamam veterinarijos gydytojui leidus.

Statybos medžiagos

Šiemet nepaprastai gyvai perkamas cementas. Jo neįtikėtinai didelis įvežimas stebina tiek krašto pirklius, tiek užsienio tiekėjus. Iki šiol pirko daugiausiai kaimas savo reikalams ir jau iki liepos mėnesio cemento įvežta apie 60 000 tonų. Pats gyviausias statybos sezonas miestuose skaitosi liepos mėnesį. Tai tenka laukti šiemet ypatingo cemento įvežimo padidėjimo. Tikimasi cemento iki galo metų bus įvežta apie 120.000 tonų. Pereitais metais iki liepos mėn. 1 d. buvo įvežta apie 40.000, o iki galo metų 95.000 t. Lietūkis pereitais metais cemento įvežime dalyvavo 45%, o šiemet daugiau kaip 50%. Daugiausiai įvežama angliško cemento, nors gana daug cemento įvežama ir iš Vokietijos ir dalinai Norvegijos.

Plinta vandentiekio įrengimai

Lietūkis pereitais metais pradėjo prekiauti vandentiekio, kanalizacijos ir centrinio šildymo įrengimais. Šių įrengimų paklausa iš pat pavasario buvo labai gyva. Ryšium su didelėmis valdinėmis ir privatinėmis statybomis Kaune ir kituose krašto miestuose, ta prekyba pastoviai auga ir plečiama. Jau dabar kas mėnesį tais įrengimais daromos šimtatūkstantinės apyvartos. Tikimasi, kad metinė apyvarta šiomis prekėmis pasieks arti 2.000.000 litų.

Premija skalsių rinkėjams

Lietuvos Vaistininkų Draugija, skatindama vaistingųjų augalų rinkimą ir jų pažinimą Lietuvoje, tam reikalui paskirė per „Vaistažolės“ draugiją 300 litų premiją už geriausiai ir daugiausia surinktų skalsių. Ši premija yra padalinta į dvi dalis, būtent - 200 litų gaus skelsių rinkėjas, laimėjęs pirmą premiją ir 100 litų gaus laimėjęs antrą premiją. Išimtinais atsitikimais galės gauti abi premijas vienas ir tas pats skalsių rinkėjas. Premiją gali gauti vien tiktai rinkėjai, bet ne supirkinėtojai ir tie, kurie pristatys ne mažiau, kaip 50 kilogramų šiemet surinktų skalsių.

MŪSŲ KRAŠTE IR KITUR

Vokiečių karvės dirba

Yra apskaityta, kad vienas arklys per metus suėda $1^3/_4$ iki 2 ha derlių vidutinio derlingumo ūkyje. Jeigu žemė nederlinga, tai arkliui išserti reikia $2^1/_2$ iki 3 ha žemės. Taigi, ūkininkas, kuris turi 6 ha žemės, vien arkliui turi sušerti 3 ha (pusė viso ūkio) derliaus. Tokiu būdu arklys mažažemiui ūkininkui yra labai nuostolingas. Tokiame ūkyje arklys galima laikyti tik tuo atveju, kai yra kokių nors uždarbių, kai žiemos metu galima su arkliu uždarbiauti. Priešingu atveju arklį gali pavaduoti karvė. Vokietijoje ir Čekijoje beveik visi mažažemiai ūkininkai visus lauko darbus dirba karvėmis. Vokietijoje iš viso yra 11 milijonų melžiamų karvių. Iš jų 3 milijonai karvių naudojama žemės dirbimui. Be to, 350 tūkstančių bulių ir jaučių irgi dirba lauko darbus. Taigi iš viso Vokietijoje dirba apie $3^1/_2$ milijono gyvulių, kas sudaro apie 30% visų raguočių. Kažin kaip galvoja apie tai mūsų ūkininkai? Bet turbūt nė vienas nepasakys, kad vokiečiai neprotingi ir nemoka ūkininkauti. Jeigu jau vokietis ūkininkas karve dirba žemę, tai mūsų ūkininkui daug svarbiau būtų šiuos gyvulius išnaudoti laukų darbams.

Papigintos azotinės trąšos

Azotinių trąšų fabrikai Moscicuose ir Chožove nuo šių metų rudens papigino azotinių trąšų kainas. Papiginimas yra nedidelis, vienos papigintos beveik 10 %, o kitos apie 8%. Pavyzdžiui, 100 kg malto 21% azotniako pernai kaštavo 25 auks. 80 skat., o šiemet nuo liepos mėn. kaštuoja 23 auks. 30 skat., salietšako 100 kg. kaštavo 23 auks., o šiemet—20 auks. 70 skat. Be čia minėtų azotinių trąšų atpigintos taipgi ir fosforinės trąšos, kurios maišomos su azotinėmis. Būtent, azotniakuota supertomasina atpiginta keliais procentais, nes ji sudaryta iš supertomasinos ir azotniako. Žemiau paduosime papigintų azotinių trąšų kainas. Būtent, liepos mėn. 100 kg. 21% malto azotniako kaštuoja 23 auks. 30 skat., azotniakuotos supertomasinos (19% azoto ir 12% fosforo rūgšties)— 19 auks. 10 skat., šalietšako (15,5% azoto) — 20 auks. 70 sk. ir sieros rūgšties amonijako (21% azoto) — 21 auks. 70 skat. Nuo rugpiūčio iki spalių mėnesio 100 kg. kaštuos: malto azotniako—23 auks. 70 skat., azotniakuotos supertomasinos—18 auks. 20 sk., salietšako — 20 auks. 70 sk. ir sieros rūgšties amonijako — 22 auks.

Tokios kainos imamos, perkant mažiausiai 10 tonų (100 maišų arba, kitaip tariant, 10.000 kg) ir mokant iš kalno pinigus. Fabrikas nemokamai trąšas pristato iki kiekvienos plačiųjų geležinkelių stoties. Vadinasi, aukščiau išvardintos trąšų kainos suprantamos su pristatymu iki pirkėjo geležinkelio stoties. Perkant mažiau negu 10 tonų, trąšos skaitomos brangiau. Būtent, perkant nemažiau kaip 5 tonus (50 maišų), už kiekvieną maišą trąšų imama po 60 skatikų iki 100 maišų. Vadinasi, jeigu perkama 60 maišų (iki 100 trūksta 40 maišų), tai reikia primokėti po 60 skat. už 40 maišų, t. y. 24 auks. Perkant mažiau, kaip 5 tonus (50 maišų), kainos už trąšas imamos tokios pat, kaip ir aukščiau minėjome, bet šiuo atveju pirkėjas pats apmoka už trąšų pervežimą traukiniu iš fabriko. Kas užsisako vieną vagoną, t. y. 10 tonų (100 maišų) malto azotniako arba azotniakuotų supertomamilčių, fabrikas nemokamai prisiunčia 1 porą specialių rūbų ir 1 porą akinių, vartojamų sėjant šias trąšas. Mokant visus pinigus iš kalno, fabrikas dar, be to, duoda 3% nuolaidos nuo nupirktų trąšų bendros sumos. Perkant minėtas trąšas paskirais maišais pas pirklius, kooperatyvuose ir krautuvėse, kainos už jas imamos brangesnės, negu aukščiau minėtos. Tačiau negali jos būti brangesnės, kaip 10%.

Gyvulinė druska

Nuo šių metų gegužės mėnesio gyvulių pašarui skirta druska yra nudažoma su malachito žaluma, kurios kvapas nekenkia pienui. Tą druską pardavinėja visi druskos urmo sandėliai ta pačia kaina, kaip ir aukščiau, būtent, perkant 50 kg, be įpokavimo, skaitoma 2 auks. 54 skat., o perkant 1 kg, skaitoma $5^1/_2$ skatiko. Tokios pat žalios spalvos bus dabar ir briketuose (gabaluose) gyvulinė druska, vartojama gyvulių laižymui. Perkant šios rūšies druską, nereikalaujama jokiu valsčiaus paliudijimų apie turimą gyvulių skaičių.

Panaikintas karo mokestis

Kaip žinoma, asmens, kurie, šaukiant atlikti karinės prievolės, gaudavo kategorijas „C“, „D“ ir „E“, buvo apdėti atitinkamu mokesčiu, kuris reikėdavo mokėti kasmet. Dabar Vyriausybės Žiniose paskelbtas parėdymas, pagal kurį šios rūšies mokesčiai, kurie nebuvo išieškoti iki 1936 metų pabaigos, panaikinami ir jau nebus ieškomi. Nebus ieškomi ne tiktai mokesčiai, bet taipgi nuošimčiai ir egzekucinės išlaidos, kurios susidarė ryšium su minėtu mokesčiu. Šie mokesčiai panaikinami ir tuo atveju, jeigu įsigaliojus minėtam parėdymui buvo išdėstyti ratomis, prašoma buvo mokėjimą atidėti arba buvo pradėta ieškoti prievartos būdu (paskelbta egzekucija).

Paskolos dalimis išmokėti

Valstybinis Žemės Ūkio Banko skyrius Balstogėje pradėjo duoti paskolas ūkininkams, kurie nori dalis išmokėti savo šeimos nariams arba kurie nori duoti kraitį. Paskolos duodamos tik tiems ūkininkams, kurie nori dalis išmokėti savo šeimos nariams arba kurie nori duoti kraitį. Paskolos duodamos tik tiems ūkininkams, kurie turi nuo 5 iki 15 ha žemės, kurie turi sutvarkę savo hipoteką ir kurių hipoteka dar neapsunkinta. Šiuo reikalu informacijų galima gauti minėto banko skyriuje Balstogėje, Sienkevičiaus g. nr. 15.

Augalai žaliam pašarui

Jau antri metai, kai mūsų kraštą vargina sausros. Jos yra labai kenksmingos tik pradėjusiam mūsų krašte plėstis gyvulių ūkiui, nes neuždera pašarinės žolės.

Gyvulių išmaitinimui didelės reikšmės turi įvairūs augalai, pasėti žaliam pašarui. Yra augalų, kurie tam tikslui galima sėti dabar ir net po žiemkenčių arba ankstyvo vasarojaus. Kai kuriems ūkininkams yra gerai žinomi, pav.: vikių, žirnių, peliuškų mišiniai su avižomis ar miežiais. Šių augalų mišiniai galima sėti į laisvą dirvą. pav. Pūdymuose birželio pirmoje pusėje. Galima sėti ir rugienose. Jei rugiena švari ir dirva rugiams buvo išdirbta, tai žirnių vikių ir arkliapupių mišiniai galima sėti į išdrapokuotą rugieną ir negiliai aparti. Aparus, tuojau nuakėti. Bet jei šiemet ruduo bus taip sausas kaip pernai, tai iš šios rūšies mišinių nieko gero neišeis. Bet kas turi sėklas, reikia bandyti sėti ir šių mišinių.

Mūsų ūkininkai turėtų atkreipti dėmesį į naują pašarinį augalą — saulogrąžius. Šis augalas yra tuo įdomus, kad nebijo sausros, galima jį sėti po žiemkenčių ir tinka žaliam pašarui ir rauginimui. Žaliam pašarui piaunamas prieš žydėjimą, o rauginimui—žydėjimo metu. Saulogrąžiai yra maistingi, noriai gyvulių ėdami ir padidina karvių pieningumą. Nebijo šalnų, todėl ilgai rudenį gali išbūti lauke. Pernai mačiau pas vieną ūkininką Suvalkijoje pasėtų saulogrąžių po žiemkenčių, kurie nežiūrint didelės sausros, visai gerai užaugo.

Pašariniai saulogrąžiai gali būti sėjami įvairiose dirvose, išskyrus lengvus smėlius. Mėgsta įtręštas dirvas ir tuomet gerai uždera, bet auga ir liesesnėse. Labai gera saulegrąžiams vieta po žieminių vikių, nupiautų žaliam pašarui. Jeigu sėjami po rugių rugiena greit suariama ir, jei reikia, patręšiama dirbtinėmis trąšomis, duodant į ha: 150 — 200 kg. kalio druskos ir 200 azotniakuotų supertomamilčių. Jei rugiams dirva buvo įtręšta, tai mineralinių trąšų kiekis galima sumažinti arba ir visai neduoti. Pašariniai saulogrąžiai sėjami eilėmis, tar kurių paliekamas 35 — 40 cm. atstumas. Sėklos į 1 ha išeina, jei sėjama mašina apie 40 kg., o ranka daug mažiau. Augalams sudygus, reikia supūrinti tarpeilės. Tą darbą galima atlikti rankiniais norkrosais, planetais arba paprastu bulvių kaupiku.

Pašarinės ropės (turnipsas) irgi tinka sėti kaipo pasėlis po ankstyvų miežių ir rugių. Plačiau apie turnipsą yra pašaryta 1936 m. „Mūsų Artojaus" 7 numeryje. Čia tik suminėsiu, kad jis pasėtas rugienoje gerai iki rudens užaugą ir tinka šėrimui rudenį. Mėgsta drėgnas vietas. Auga įvairiose dėrnose išskyrus lengvus smėlius. Nereikalauja didelio trešimo. Nualintuose dirvose naudinga yra duoti į ha: 150—200 kg. kalio druskos, o sudygus, 80—100 kg. saletšako ar salietros. Sėjama eilėmis, kurių atstumas 40—45 cm. Į ha reikia 2 kg. sėklos.

Lengvose dirvose galima sėti šitokio mišinio į ha: 40 kg. grikių, 50 kg peliuškų 6 kg. garstyčių ir 15 kg. gaurio (spergula arvensis).

Mišiniai pavasariui. Mišiniai žaliam pašarui pavasario piovimui yra labai naudingi. Pieno ūkyje sunku be jų apsieiti, tuo labiau, kad pavasarį dažnai trūksta gero pašaro. Pavasario piovimui pas mus geriausiai tinka *žieminiai vikiai* mišinyje su rugiais ar kviečiais. Jie galima pradėti šienauti jau pirmoje gegužės mėn. pusėje ir duoda daug ir labai gero pašaro. Apie juos parašysime vėliau.

agr. J. P.

Šuliniai ir jų įrengimas

Kaime vanduo žmonių ir ūkio reikalams dažniausiai yra imamas iš šulinių. Žinant kokią didelę reikšmę turi vanduo žmonių sveikatai, į šulinių įrengimą reikėtų kreipti daug dėmesio, nes vandens kokybė priklauso ne tik nuo dirvožemio, bet taip pat ir nuo šulinių įrengimo. Todėl čia bent trumpai suminėsime apie šulinių įrengimą.

Šuliniui kasti reikia parinkti kieme aukštesnę vietą (kalnelį), kad lietus ir iš šulinio išpiltas vanduo nepatektų į šulinį, bet nubėgtų į šalis. Be to, negalima šulinio kasti arčiau kaip 10 — 12 mtr. nuo tvartų, išviečių ir kitų užterštų vietų. Taip pat reikėtų vengti šulinį kasti, prie pat upės nes upėje vandeniui nuslūgus, gali ir jame nebūti vandens.

Šulinių sienos daromos iš medžio, akmenų ir iš betoninių žiedų (gesonų). Mediniai šuliniai iš rąstų rentinių šiais laikais retai kur tedaromi, nes mediniai rentiniai, kurie yra aukščiau vandens, greit pūva ir ant jų augantieji grybai teršia vandenį Taigi mediniai šuliniai yra nepatvarūs ir nehigieniški, todėl jų reikėtų visai nedaryti.

Akmeniniai šuliniai įrengiami tik ten, kur yra negiliai vanduo, nes dažniausiai šulinių sienas ūkininkai sukrauna iš akmenų sausai, be jokio skiedinio. Tokių šulinių įrengimas, kur yra akmenų perteklius, yra pateisinamas, nors geras vanduo, dėl akmenų sienelių nesandarumo, retai kur tepasitaiko.

Šiais laikais daugiausia šuliniai daromi iš betoninių žiedų. Taip įrengti šuliniai yra patvarūs, ir jų įrengimas yra patogus, nepavojingas ir, palyginti, nebrangus. Be to, toki šuliniai yra higieniški, nes betoniniai žiedai, sujungti tarp savęs cemento skiediniu, nepraleidžia paviršutinio vandens, neturi savyje ir neplatina jokio puvimo, kuris terštų vandenį.

Betoniniai žiedai daugiausia gaminami 0,7 — 1 mtr. skersmens, o jų sienelės daromos 8 — 9 cm storumo. Jie gaminami geležinėse (blogiau medinėse) formose iš 1 dalies cemento, 3 dalių smėlio ir 5 dalių žvyro. Jei šuliniai kasami akmeningame grunte ir jei dirbant galima tikėtis didesnių šoninių žemės spaudimų, tai žiedai gaminami iš 1 dalies cemento, 2 dalių smėlio ir 4 dalių žvyro ir, reikalui esant, sustiprinimui įdedama geležies armatūrą iš 6 mm storio vielos. Betoninius žiedus šulinių įrengimui galima vartoti praslinkus vienam mėnesiui nuo jų pagaminimo.

Šuliniai iš betoninių žiedų įrengiami gana paprastai. Statomas ant žemės žiedas ir po juo aplink pakasamas griovelis. Žiedas savo svoriu leidžiasi žemyn. Tada iš žiedo vidaus iškasama žemė, ir vėl pakasamas apie žiedą griovelis. Tokiu būdu kasimo darbas atliekamas gana greit, nes iš viršaus vis uždedami nauji žiedai, kurie tarp savęs jungiami falcu (pusiau špuntu) ir užtepami cemento skiediniu iš 1 d. cemento ir iš 2 — 3 d. smėlio. Kasant po žiedu griovelį, reikia žiūrėti, kad žiedas visur vienodai nusileistų, nes priešingu atveju gaunama kreivas, ne visai stačias šulinys. Todėl, kai kur geriau yra pirma iškasti šuliniui duobė iki vandeningo sluoksnio, o paskui, su suktuvo ir virvių pagalba, nuleisti betoninius žiedus ir juos užtepti cemento skiediniu. Kasant šuliniui duobę, reikia neužmiršti laikinai ją sustiprinti lentomis ar kartimis, kad žemė neužgriūtų kasėjų. Vandeningame sluoksnyje šulinio kasimas atliekamas taip pat su kastuvais ir kibirais. Iškastoji žemė iš šulinio pašalinama kibirais, kurie pritvirtinami grandinėmis ar virvėmis prie suktuvo veleno. Geriausia vartoti du kibirus, iš kurių vienas keliamas aukštyn prikrautas ir tuo pačiu sukimu antras nuleidžiamas žemyn ištuštintas.

Kasant šulinius, atsargumo dėliai, reikėtų laikytis šių taisyklių: 1) prie šulinių kasimo turi būti nemažiau dviejų darbininkų, iš kurių vienas turėtų būti viršuj prie šulinio; nusileisti jam į šulinį, nesant pavaduotojo, draudžiama; 2) darbininkas, kuris šulinį kasa, turi būti apjuostas virve pusiau, o virvės kitas galas turi būti ant žemės paviršiaus, kad išsiveržus šulinyje nuodingoms dujoms (nors retai, bet vis dėlto pasitaiko) ar kitai nelaimei pasitaikius, būtų galima skubiai jį į paviršių ištraukti.

Šulinio žiedai įleidžiami į vandeningą sluoksnį nemažiau 1,25 mtr., kad, semiant ar siurbiant vandenį nesusidrumstų vanduo. Šulinio dugnas daromas iš filtruojamos medžiagos. Tam tikslui dažniausiai vartojamas rupaus žvyro ar akmens skaldos ir rupaus smėlio sluoksniai, kurie daromi apie 30 cm. storio.

Apačioje, ant pat dugno pilamas apie 20 cm. rupaus smėlio sluoksnis, o ant jo apie 10 cm. storumo rupaus žvyro sluoksnis.

Vandeningame tekančiame smėlyje šulinio dugnas įrengiamas tokiu būdu: primėtoma ant dugno akmenų ir ant jų užpilama akmens skaldų. Virš tokio užpylimo klojamas lentų grindinys pakišant lentas po šulinio briauna. Lentose išgręžiamas skylės vandeniui praeiti. Toks dugno įrengimas apsaugo šulinį nuo smėlio užnešimo ir palengvina jo valymą. Jei vandeningame sluoksnyje nėra tekančio smėlio, reikalui esant, apatiniuose žieduose daromos iš šonų kūgio pavidalo skylės apie 2,5 cm. skersmens. Skylių paplatinimas daromas į šulinio vidų.

Jei kartais šulinys duoda nepakankamą kiekį vandens, o gilinti nėra galimybės, tai tenka daryti gulstinius šulinio maitintojus. Tam tikslui dažniausiai daromas sujungtas su šuliniu gulsčias iš akmenų, molio ar betono vamzdžių drenažas. Jo ilgis ir gylis daromas pagal reikalą. Tokį drenažą darant, reikia prisilaikyti šių sąlygų: 1) kad drenažas būtų apsaugotas nuo paviršutinio vandens, 2) būtų padėtas, jei leidžia vietos sąlygos, ant vandens nepraleidžiamo sluoksnio ir 3) kad turėtų ventiliaciją. Vanduo į drenažą patenka per vamzdžių neužtaisytus sudūrimus arba per vamzdžių sienelėse padarytas skyles apie 8 mm skersmens. Vamzdžiai, didumo pagal reikalą, dedami ant nejudintos žemės su nutakumu link šulinio ir apdedami skaldytais akmenimis, virš kurių užpilamas rupus žvyras, smėlys ir užplukamas molio sluogsnis, kad paviršutinis vanduo nepakliūtų į drenas. Kaip toks įrengimas daromas, matome iš 2 brėž.

Kad paviršiaus vanduo nepakliūtų į šulinį, aplink jį pašalinamas apie 1 mtr. gylio ir tokio pat pločio paviršutinis žemės sluoksnis. Vietoj pašalintos žemės priplukiamas molio sluoksnis. Virš priplukto molio daromas su nuotakumu akmens grindinys ar rupaus žvyro užpylimas, kad prie šulinio vanduo nestovėtų, bet nubėgtų į tam tikslui iškastą vandeniui nuo šulinio nubėgti griovėlį.

Šulinys virš žemės iškeliamas nemažiau 70 cm. ir uždengiamas mediniu dangčiu, kad į jį iš viršaus nepakliūtų dulkių ir kitų nešvarumų. Šuliniams daromi aukščiau rentinio stogeliai neatsiekia savo tikslo, nes pilnai neapsaugo šulinių nuo dulkių ar kitų nešvarumų. Todėl šuliniams dangčiai turi būti daromi tik ant šulinio rentinio ir sandariai uždaromi.

Iš colinių špuntuotų lentų sukalamas dangtis ir prie jo nejudamai iš apačios pritvirtinama geležinė ašis, kad dangtis galėtų pats užsidaryti; iš apačios, viršun atidaromoji dangčio pusė, pastorinama 3,5 cm storio lentomis. Dangčio ašies galai įleisti į medinį rėmą, kuris pritvirtinamas prie šulinio rentinio geležiniais varžtais. Kad dangtis sandariai užsidarytų, jo briauna reikia apkalti odine ar gumine juosta. Dangčio ašies vienas galas išlenkiamas rankenos pavidalu, už kurios, kaire ranka pasukus ir laikant, dangtis atsidaro (atsistoja stačiai). Tuo metu, dešine ranka sukant suktuvą, keliamas kibiras su vandeniu. Kibirui pasikėlus aukščiau dangčio, paleidžiama dangčio rankeną ir dangtis savo svoriu užsidaro. Kad dangčio nereikėtų ranka laikyti, daromas kojinis mygtukas, kurį, koja spaudžiant, dangtis atsidaro.

Jei nėra galimybės siurbliui įrengti, vandeniui semti daromas medinis suktuvas. Suktuvo velenas iškeliamas virš žemės nuo 1,25 mtr iki 1,35 mtr. Tokiu būdu, semiant vandenį, reikia prižiūrėti, kad kibiras visuomet būtų įleistas į šulinį, vadinasi, negalima kibiro laikyti ant šulinio dangčio, nes jis gali apdulkėti ir užteršti šulinio vandenį. Kad dangtis gerai užsidarytų, kibirui į šulinį įleisti dangtyje, prie krašto, padaroma skylė virvei ar grandinei praeiti.

Matininkų pareigos

7 „Ūkininko" nr. (žiūr. „Įstatymai apie komasaciją") minėjome, kaip pravedama komasacija. Dabar suminėsime apie tolimesnę komasacijos eigą.

Komasacijos dalyviai privalo matininkams duoti savo sodžiuje nemokamą butą. Matuojant laukus, reikalinga jiems duoti darbininkai. Praktiškai sutvarkoma taip, kad, pvž., nuo valako turi kiekvienas atidirbti tam tikrą dienų skaičių. Jeigu ūkininkai atsisako duoti matininkams darbininkus, jie gali paimti pašalinius asmenis, kuriems užmokės už darbo dieną, o paskui išreikalaus pinigus iš tų ūkininkų, kurie atsisakė duoti darbinkus. Be to, ūkininkai privalo duoti matininkams arklius važiuojant jiems tarnybos reikalais. Kada matininkai baigia matavimo darbus, žemės įstaiga deleguoja žemės įkainavimo komisiją (Komisia klasyfikacyjna), kurią sudaro žemės komisaras arba jo pavaduotojas kaipo pirmininkas, matininkas, kuris matavo žemę ir 3 žinovai iš pašalinių asmenų, kurie pažįsta komasuojamą sodžių. Be to, prie komisijos darbų gali dalyvauti tarybos nariai su patariamuoju balsu. Žemės klasifikacijos terminą nustato matininkas su žemės komisaro žinia. Klasifikacijos darbus atliekant, ūkininkai privalo duoti darbininkus, bei tuos pačius patarnavimus kaip ir matininkams. Baigus klasifikacinius darbus, ūkininkai renkasi sau kolonijas.

Pasirašoma specialūs raštai, kuriuos patiekia matininkai. Galima užsirašyti į tris vietas. Jeigu pasirašytas protokolas jau užtvirtintas žemės įstaigos, ankščiau numatytos vietos pakeisti negalima. Nors rašomasi į tris vietas, tačiau kiekvienas gauna koloniją tik vienoj vietoj.

Pasirinkimas mažiau ar daugiau vietų tarnauja matininkui kaip orientacinė medžiaga, būtent, kokios žemės paskiras ūkininkas norėtų gauti. Po to, matininkai suskirsto kolonijas paskiriems ūkininkams ir parodo jas, bet tas nereiškia, kad galima jau persinešti į jiems nurodytas kolonijas. Dar jos turi būti užtvirtintos ir peržiūrėtos žemės komisaro. Žemės komisaras atvažiuoja pats arba jo pavaduotojas ir radęs visa tvarkoj, sušaukia sodžiaus susirinkimą, per kurį pareiškia, kad visi ūkininkai yra savininkai nurodytų jiems kolonijų.

Kartu paleidžia nuo pareigų komasacijos tarybą ir, surašęs atatinkamą protokolą, išvažiuoja. Jeigu paskiras ūkininkas pastebi, kad jo koloniją per brangiai klasifikacinės komisijos įkainuota, gali kreiptis į žemės įstaigą, kad iš naujo paskirtų klasifikacinę komisiją, kuri atitaisytų jam padarytą skriaudą. Nuo šios klasifikacinės žemės komisijos nėra apeliacijos, jos sprendimas yra galutinis.

Komasacijos dalyviai gali gauti Žemės Banke (Bank Rolny) paskolą. Paskola duodama pernešimui trobesių į savo koloniją, melioracijos pravedimui, žemės pripirkimui, jei kas gauna labai mažą koloniją, iš kurios negali pragyventi, išlaidoms padengti, kurios susidarė per komasaciją ir t. t. Paskolą gali gauti visi pilnateisiai valstybės piliečiai. Paskolos duodama ne daugiau kaip 1200 auks. pernešimui trobesių ir 600 auks. melioracijai ir kitiems aukščiau išvardintiems tikslams. Ypatingais atvejais duodama 2500 auks. pernešimui trobesių ir 800 auks. melioracijai ir kitiems tikslams.

Komasacijos išlaidoms padengti galima gauti paskolos ne daugiau kaip po 25 auks. nuo kiekvieno hektaro. Pvz., jeigu pilietis gauna 5 ha koloniją, tai tam tikslui gali gauti 125 auks. paskolos. Paskola trobesiams pernešti, melioracijai ir kitiems tikslams duodama 15 metų, o paskola komasacijos išlaidoms padengti 4 metams.

Paskola reikalinga grąžinti podviejų metų nuo jos gavimo lygiomis ratomis kiekvienais metais lapkr. mėn. 1 dieną Penkiolikos metų terminas gali būti prailgintas iki 20 metų. Nesumokėjus laiku skolos ratos, numatoma 2% bausmė už kiekvieną po termino pradėtą mėnesį. Paskola duodama, imant 4% nuo kiekvieno šimto auks. per metus; be to, skolininkas privalo padengti visas išlaidas, susijusias su paskolos gavimu. Jeigu skolininką ištinka nelaimė, pvz. nederlius, gaisras, sunki liga ir pan., gali prašyti, kad jam suteiktų lengvatų, mokant skolą. Tokiais atvejais paprastai prašymas išklausomas. Paskalos duodamos, įrašant skolininko hipotekon paskolnintą pinigų sumą.

J. m.

Kooperacijos diena Lietuvoje

Nuo 1923 metų viso pasaulio kooperatyvai kasmet švenčia Tarptautinę Kooperacijos Dieną. Taigi, šiemet buvo švenčiama jau šešioliktoji Kooperacijos Diena. Ta diena yra sutarta švęsti kiekvienų metų liepos mėn. pirmąjį šeštadienį. Taigi, šiemet Tarptautinės Kooperacijos Diena buvo liepos 2 d. Lietuvos kooperatininkai, prisitaikindami prie savo sąlygų ir papročių, Tarptautinę Kooperacijos Dieną nukėlė į sekmadienį ir šiemet ją šventė liepos 3 d.

Tarptautinė Kooperacijos Diena yra patogi proga visiems kooperatyvams peržvelgti savo nuveiktus darbus, jais pasidžiaugti ir nustatyti gaires ateities darbams. Be to, ta diena yra naudojama dar kooperacijos propagandai — kooperacijos idėjai visuomenėje skleisti, naujiems kooperatyvų nariams pritraukti. Kooperacijos Dieną visi kooperatyvai pasipuošia tautinėmis ir septynspalvėmis kooperacijos vėliavomis, daro viešus susirinkimus su paskaitomis ir menine dalimi, eisenas, subuvimus ir kt. Šių metų Tarptautinę Kooperacijos Dieną Tarptautinė Kooperatyvų Sąjunga paskelbė šūkiu — Per Kooperaciją į Taiką! Toje dvasioje ir buvo ta diena visų pasaulio kooperatyvų švenčiama.

Lietuvos Kooperatyvų Taryba, birželio mėn. sušaukusi V-jį Lietuvos Kooperacijos Kongresą, šiemet Kaune ypatingo (su programa) Kooperacijos Dienos minėjimo neberuošė; visi kooperatyvai buvo pasipuošę vėliavomis bei plakatais, ir kiekvienas Kauno kooperatyvas šventė tą dieną individualiai. Tačiau provincijos kooperatyvai tą šventę šventė labai plačiai. Tik nebūtinai ją šventė liepos 3 d., o prisitaikė prie patogiausių vietos sąlygų: jungė dienos minėjimą su savo kooperatyvo įvairiomis sukaktimis, su vietoje įvykstančiomis šventėmis, atlaidais ir kt. Taigi, galima sakyti, kad šiemet Lietuvoje Tarptautinė Kooperacijos Diena bus švenčiama ištisus metus iki vėliausiojo rudens.

Ruošiantis švęsti šešioliktąją Tarptautinę Kooperacijos Dieną, pravartu prisiminti ir dideli kooperacijos nuopelnai Lietuvos ūkio gyvenimui.

Lietuvoje kooperatyvai pradėjo steigtis dar senais rusų priespaudos laikais: šiemet jie švenčia 65 metų veiklos sukaktį, nes nuo 1873 m. buv. Kauno gubernijoje buvo pradėtos steigti pirmosios taupmenų skolinamosios bendrovės. Netrukus, žinoma, atsirado ir įvairių kitos rūšies kooperatyvų. Kooperatyvų darbas prieškariniais ir D. karo laikais, spaudžiant okupacijoms ir karui nuteriojus visą kraštą, išsiplėsti plačiai negalėjo. Tačiau jau ir tuomet juose spietėsi šviesesnis mūsų tautos elementas, ir kooperatyvai turėjo nemaža reikšmės ne tik keldami tautos ekonominį lygį, bet ir žadindami tautinę samonę.

Labai greit ir palankiomis sąlygomis kooperatyvai išplėtė savo veiklą atstačius Lietuvos nepriklausomą valstybę, nes tik laisvame krašte yra tinkamos sąlygos kooperacijai augti ir bujoti bei kurti visokeriopą dvasinę ir medžiaginę gerovę. Ir šiandien matome, kad per 20 nepriklausomo gyvenimo metų kooperatyvai tikrai nuveikė milžinišką darbą beveik kiekvienoje Lietuvos ūkio gyvenimo srityje, neskaitant ir dvasinių laimėjimų, kurie taip pat yra dideli.

1938 m. sausio 1 d. iš viso Lietuvoje būta įregistruota 1.355 — jų tarpe D. Lietuvoje 1.258 ir Klaipėdos krašte apie 95 kooperatyvų. Aktyviai veikė D. Lietuvoje 1.094 kooperatyvai. Jų tarpe 268 kredito kooperatyvai, 103 miesto kredito kooperatyvai ir 46 tarnautojų taupmenų skolinamosios kasos; 184 prekybos kooperatyvai, 140 žemės ūkio kooperatyvai, 32 vartotoju b-vės ir 12 žemės ūkio draugijų; 192 kooperatinės pieninės. Šios trys grupės yra stambiausios ir tvirčiausios. Su Klaipėdos kraštu jų skaičius siekia 800 bendrovių. Likusias bendroves sudaro daugiausia įvairios draugijos žemės ūkio kultūros tikslais. Jų tarpe D. Lietuvoje yra 119 žemės ūkio mašinu ir įrankių naudojimo kooperatyvų, ir 182 galvijų kontrolės ratelįai. Be to, veikia dar 6 kooperatyvų sąjungos: 1. Lietuvos Kooperatyvų Taryba. 2. Lietuvos Žemės Ūkio Kooperatyvų Sąjunga Lietūkis, 3. Centralinė Lietuvos Pieno Perdirbimo Bendrovių Sąjunga Pienocentras, 4. Lietuvos Žemės Ūkio Smulkiųjų Šakų ir Specialių Kultūrų Draugijų Sąjunga Sodyba, 5. Žydų Liaudies Bankų Lietuvoje Sąjunga ir 6. Lietuvos Galvijams Auginti ir Kontroliuoti Ratelių Sąjunga.

Geriausiai kooperatyvų nuveiktus darbus mums atvaizduos šie skaičiai. Imkime kredito kooperatyvus. Juose šiandien yra sutelkta 120.000 narių, 16 mil. lt savų lėšų, 80 000.000 lt. išduota paskolų ir 62 000.000 lt surinkta indėlių. Lietuvos ūkio gyvenime tai yra dideli ir imponuoją skaičiai. Prekybos kooperatyvai Lietuvos nepriklausomame gyvenime jau yra padarę apie 1 milijardą 100 milijonų litų apyvartos. Tad, jei jie gamintojui ir vartotojui sutaupė tik 1%, tai sudaro jau 11 mil. litu, o jei 5%, tai—55 mil. lt. Tai taip pat reikšmingi skaičiai. Dar prisiminkime kooperatines pienines, kurių darbo rezultatai yra tokie: nuo 1923 m. surinkta pieno 2 391,4 milijonai kg, pagaminta sviesto 97,5 mil. kg. Nuo 1924 m. iki 1938 m. sausio 1 d. eksportuota 99.661,3 tūkst. kg sviesto už 363.591 tūkstantį litų. iš to kiekio kooperatyvams teko 88.193,6 tūkst. kg.

O Lietuvos kooperatyvų centrai, išaugę į didžiausias ūkio organizacijas ir daugelyje sričių užėmę vyraujančias vietas, patys kalba apie didelę kooperatinės veiklos reikšmę visai Lietuvos šaliai.

Kooperacijos sąjūdis įstengė, palyginti, per gana trumpą laiką išaugti ir taip labai išsiplėsti svarbiausiose ūkio šakose ir todėl, kad vyriausybė visą laiką kooperatyvų veiklą rėmė ir skatino. Švenčiant šešioliktąją Tarptautinę Kooperacijos Dieną, reikia tikėti, kad į šį sąjūdį sudėtos gyventojų viltys tikrai atneš dar didesnės naudos ir Lietuvą kasdien artins prie tobulaus gražaus, laimingo ir didžiai kultūringo gyvenimo, nes kooperacija — galybė, o per kooperaciją į taiką, į laimę, į gerovę mums, mūsų kraštui ir visai žmonijai.

Kaip bites semti iš drevės

Ne retai pasitaiko, kad bičių spiečius susimeta į drevę — medžio skylę. Kiekvienas ūkininkas turi mokėti tokias bites susisemti ir suleisti į avilį.

Jei bitės yra neseniai į drevę susimetusios, tai tokiu būdu nebus didelio keblumo jas susisemti. Daug sunkiau bites susemti, kai jos į drevę yra susimetusios seniai ir jau turi perų.

Kad bitės neapipultų ir netrukdytų semti, reikia skylę, pro kurią jos landžioja, anksti rytą gerai tinkleliu uždengti, bet neužkišti, nes bitės be oro gali užtrokšti. Be to, svarbu žinoti, kurioje drevės vietoje bitės taiso sau lizdą, t. y. ar žemai ar aukštai. Todėl reikia prie medžio pridėti ausį ir pasiklausyti, kur girdėti ūžimas.

Žemiau ar aukščiau tos vietos, kur girdėti bičių ūžimas, reikia su grąžtu pagręžti bent porą skylių, kad būtų galima įkišti vieliniai virbalai, apvynioti su vata ir padažyti į karbolį. Karbolį nuo vatos truputį apspausti, kad nevarvėtų į drevę.

Bitės, pajutusios nemalonų kvapą, iš drevės visos išlys. Jei kartais bitininkas karbolio neturi. tai tą patį galima padaryti ir su žibalu. Kad bitės išėjusios iš drevės, nesusimestų kur nors nepatogioje vietoje, reikia prie skylės gerai pritaisyti spietinę. Į antrąjį spietinės galą patartina padėti truputį medaus. Tokiu būdu bitės visos sueis į spietinę.

Jei kartais bitės seniai yra į drevę atėjusios ir turi jau medaus ir perų. kurie visada labai svarbu bitininkui, tai tokiu atžvilgiu su bičių išvarymu iš drevės reikia palaukti rudens, iki jaunos bitės išsiperės. Bet galima jas ir šiuo atveju išimti, bites iš drevės išsivarius, korius su medum ir perais atsargiai išimti ir sudėti į avilį (žinoma juos suklijavus į rėmelius).

Bendrai imti bites iš drevės, kai jos jau turi perų, patartina tik tokiu atsitikimu, kai negalima laukti rudens. Todėl dar reikia priminti, kad, imant, negalima daug vartoti karbolio arba žibalo, kad perai nenumirtų, ir paskui reikia prakirsti didelę skylę, kad, imant, nesusilaužytų koriai. Be to, ėmimui reikia pasirinkti šiltą ir gražią dieną.

Skaitykite ūkiškas knygas bei laikraščius ir mokykitės pavyzdingai ūkininkauti.

JAUNŲJŲ ŪKININKŲ TALKA

Sąmoningas jaunuolis negeria svaigalų

Vieną kartą garsus graikų išminčius Solonas buvo pakviestas į svečius. Šeimininkas pripylė visiems svečiams po pilną taurę vyno ir prašė gerti. Solonas paėmė taurę ir atgalia ranka išpylė ją žemėn. Šeimininkas labai įsižeidė, o Solono draugai ėmė jį gėdinti ir pašiepti:

— Solone, kam tu išpylei tokį gerą vyną...

— Solone, Solone, jei tu būtum išminčius, tokio gero vyno nebūtum išpylęs... — kalbėjo kiti.

— Solone, Solone, koks tu neišmintingas... — šiepė treti.

Pagaliau, ilgai tylėdamas ir klausęs pašaipų, išminčius tarė:

— Jei aš nepaniekinsiu ir neišpilsiu žemėn vyno, tai jis mane paniekins ir kaip purviną kiaulę parmes ant žemės. Svaigalai daro žmogų biauresnį už purviną kiaulę.

Solonas buvo didelis žmogus ir suprato, kad svaigalai yra nuodingi. Svaigalų žalą turi išmanyti visi jaunieji ūkininkai ir tapti alkoholio priešais. Vienas žymus gydytojas plačiai rašo apie svaigalų žalą žmogui. Alkoholis, patekęs į skilvį, suerzina jo sieneles, sukelia kraujo užplūdimą. Ilgesnį laiką vartojant svaigalus, susergama skilvio kataru. Tai sunki liga. Alkoholis žalingas kepenims, nes užnuodija jų narvelius ir smarkiai pakenkia kepenų sveikatai. Niekas taip nepakenkia širdžiai, kaip alkoholis. Širdies raumenys užsinuodija spiritu. Širdis, turėdama per daug dirbti, išsieikvoja, silpnėja. Geriant daugiau alaus, širdis apauga taukais, žmogui pasidaro sunkus gyvenimas. Alkoholis iš skilvio pakliūva į kraują ir mirtinai naikina raudonuosius kraujo rutulėlius. Kraujas silpsta, kartu silpsta ir visas kūnas. Kraujo takų sienelės pasidaro nestandrios, pilnos kalkių druskų. Nuo to išsivysto sklerozas, vėliau gali būti net širdies sprogimas, staigi mirtis. Nuo svaigalų suserga ir inkstai. Inkstai, erzinami, sutrinka, neatlieka gerai darbo. Neretai žmogus nuo susirgusių inkstų ir miršta.

Alkoholis ardo gerklę ir kvėpuojamuosius kūno organus. Kosuliai ir nuolatinieji bronchitai dažnai esti svaigalų darbas. Tačiau visų labiausiai svaigalai pakenkia smegenims ir nervams. Kiekvienas apsvaigimas žlugdo žmogaus sveikatą ir dvasines jėgas. Nervų ir bepročių ligoninėse daugiausia guli svaigalų aukos. Svaigalai įvaro baltąją karštinę, o tai pati klaikiausia liga. Sergąs jaučia beprotišką baimę ir mato nesamus daiktus. Pasireiškia proto pamišimas, neretai žmogus nusižudo. Svaigalų mėgėjai serga priepuoliu, epilepsija, įvairių kūno dalių paraližumi. Nuo vienų ligų galima pagyti nustojus vartoti alkoholį, o nuo kitų kartais iš viso nebegalima pagyti. Besisvaigindami žmonės nustoja darbingumo, lieka elgetomis, žodžiu, tampa tikrai nelaimingais, nesveikais.

Jaunieji ūkininkai privalo būti sąmoningi ir vengti svaigalų, kaip kokio maro. Svaigalai sužlūgdo turtą ir sveikatą. Žmogus be sveikatos — nelaimingiausias padaras; gyvenimas tokiam tikras vargas. Jaunieji turi įsisąmoninti ir neliesti svaigalų. Jaunasis ūkininkas privalo būti visuomet blaivus, jo mintys niekieno netemdamos, skaidrios.

Kai kuriu daržovių kenkėjai

Daržoves šiemet labai naikina įvairūs kenkėjai. Daugiausia žalos pridaro baltos, blizgančios kirmelaitės (vikšrai), kurios nuėda kopūstų šaknis. Tos kirmėlaitės. tai kopūstų musės vikšrai. Toji mūsė panaši į kambarinę musę, tik truputį mažesnė. Ji padeda savo baltus kiaušinėlius ant žemės prie kopūstų stiebelių. Iš jų greit išeina baltos kirmėlaitės, įsikasa į žemę ir pradeda graužti kopūstų šakneles ir požeminę stiebo dalį. Užpultų diegų lapai vidurdienį nulėpsta, o paskui pradeda visai džiūti. Toks diegas lengvai iš žemės išsirauna ir jau esti visai be šaknų. Šio kenkėjo užpultus kopūstus reikia gerai apkaupti, patręšti salietra ir sausros metu laistyti. Tada kopustai išleidžia iš apkauptų stiebo dalių naujas šaknis ir, greit nuo patręšimo augdamas, apsigina nuo šio kenkėjo. Be to, tarp kopūstų neturi būti jokių piktžolių. Dar galima nupirkti 4—6 gramus sublimato, sumaišyti jį su 12 litrų vandens ir duoti to tirpinio po stiklinę vienam diegui.

Be šito kenkėjo ant kopūstų lapų atsiranda žalios kirmėlės. Tai baltos peteliškės—drugio kopūstinio vikšreliai. Jie ėda kopūstų lapus. Su jais kovoti šitaip: kai tik atsiras apatinėje kopūstų lapų pusėje krūvelės geltonų, blizgančių kiaušinėlių, tuojau juos trinti, kad neįšeitų iš jų kirmėlės. O kai tik pasirodys kirmėlės, jas irgi trinti, nurinkdinėti ir naikinti. Be to, ant drėgnų kirmėlių (anksti rytą ar po lietaus) berti negesytas kalkes, pelenus, suodžius, o ypač geras, stiprias kalkes, kurios kirmėles „suėda", sudegina.

Burokus irgi užpuola įvairūs kenkėjai. Vieni jų graužia burokus (ruginukai ir sprakšiai—geltonos, kietos kirmėlaitės) kiti gadina lapus, pav., lapgraužis drėgnuolis — juoda $1^1/_2$ cm ilgumo kirmėlė, lapgraužis burokinis — spygliuotos 1 cm kirmėlės, musė burokinė, kurios kirmėlės esti įsigraužusios lapo viduje, nuo ko lapuose atsiranda baltos dėmės. Šituos visus kenkėjus irgi naikina kalkės, suodžiai ir pelenai. Be to, dažnai jauni, gražūs burokų lapai pradeda pūti, geltonuoti bei džiūti. Tokius lapus reikia nurikdinėti ir deginti arba dėti į tvartą, kad supūtų ir neplatintų ligos.

Tose vietose, kur šiemet pasirodys minėti kenkėjai, o ypač grybai ir kopūstų šakniagumbis tų visų daržovių kitais metais neauginti, bet perkelti į naują vietą. Minėti kenkėjai palieka žemėje savo kiaušinėlius ar sporas (sėklas), todėl kitais metais jie vėl tas daržoves naikins. Be to, tas vietas rudenį giliai suarti, nurenkant nuo lauko visus daržovių likučius.

Pririnkite dilgėlių

Dilgėlės yra visų ūkininkų nemegiamas augalas. Kiekvienas jas aplenkia, kojomis sutrypia, rauna ir meta patvorin, kad supūtų. Tačiau dilgėlės yra naudingas augalas. Todėl jų negalima mėtyti patvorin ir ten pūdyti. Žinoma, negalima joms leisti laisvai augti darže, tarp augalų, nes jos priskiriamos prie piktžolių. Dilgėlės reikia išrauti ne tik iš daržo, sodo, bet ir laukuose augaučias. Bet nereikia jų supūdyti, išmešti į mėšlyną. Jas reikia gražiai nupiauti, surišti į mažus pėdelius, išdžiovinti ir paskui tuos pėdelius pakabinti pastogėje, kad nuolat būtų sausos, kad nesupelėtų.

Kam gi tos dilgėlės naudingos? Gal kam nors teko girdėti, kad vištų augintojai perka tam tikros sudėties vištoms lesalą, kuris didina vištų dėslumą. Toki lesalai yra plačiai pardavinėjimi užsienyje. Už juos reikia gana brangiai sumokėti. Bet jeigu tektų ištirti tuos dėslumo lesalus, tai pasirodytų, kad ten daugiausia yra maltų dilgelių lapų. Pasirodo, kad dilgėlės didina vištų dėslumą. Prilesusios išdžiovintų ir susmulkintų dilgėlių lapų, vištos daug greičiau pradeda dėti kiaušinius ir deda juos daug dažniau. Dėl to dilgėlės ir patariamos duoti vištoms lesti

Dilgelių yra keletas rūšių. Vienos esti nedidelės, plačiais lapais. Šios ne taip skaudžiai dilgina. Kitos yra mažesnės, smulkiais lapeliais, bet labai skaudžiai dilgina. Šios pastarosios kaip tik yra vištoms naudingiausios. Jų daugiausia reikia prisirinkti ir pridžiovinti.

Žiemą dilgėlės duodamos vištoms sumaišytos su miežių kruopomis ir raugintu pienu. Nuo tokio lesalo vištos ir įsipeni, jeigu jo duodama daugiau. Taipgi dilgėlės yra labai sveikas ir maistingas pašaras jauniems paršiukams. Jiems dilgėlės galima duoti truputį nuvytusios.

Kai tik paršiukai atpratinami nuo motinos (8 – 10 savaičių amžiaus), jiems vasaros metu kapojamos truputį suvytusios dilgėlės ir maišomos su kitu pašaru. Žiemos metu galima paršiukams duoti išdžiovintų dilgėlių. Dilgėlės sužadina paršiukų apetitą, didina virškinimą ir labai gerai veikia kaulus ir raumenis.

TEISIŲ PATARĖJAS

Bausmės už degtinės darymą

Labai yra paplitęs mūsų krašte degtinės (vad. samagono) darymas naminiu būdu. Valdžia, kovodama su šita pragaištinga valstybės ir patiems žmonėms mada labai griežtai degtindarius baudžia. Pagal mūsų krašto įstatymus, kas nelegaliai daro degtinę arba iš denaturato jį filtruoja, gali būti nubaustas iki vienerių metų arešto ir nuo 2 iki 5 tūkstančių auks. pinigine bausme. Jeigu degtinė daroma pasipelnijimo tikslais, t. y. pardavimui, tai tada aukščiausia bausmė yra iki trejų metų kalėjimo ir nuo 10 iki 200 tūkstančių auks. piniginės baudos. Nusikaltėliui neturint kuo piniginės baudos sumokėti, bauda pakeičiama kalėjimu. Padidinti minėtų bausmių teismas negali, bet sumažinti gali, jeigu tik yra švelninančios aplinkybės. Tokios aplinkybės yra: jeigu nusikaltėlis yra nepilnametis, jeigu dar niekad nebuvo baustas, jeigu darė degtinę tik savo reikalams, jeigu yra mažo išsilavinimo ir t. t. Jeigu nesugaunama degtinę darant, o tik surandama pačią degtinę, tai nusikaltėlis baudžiamas pinigine pabauda nuo 20 iki 40 kartų didesne, negu išneša monopolinis mokestis už surastą degtinės kiekį. Be to, degtinė ir įvairūs įrankiai yra konfiskuojami. Reikia žinoti, kad už degtinei daryti įrankių dirbimą, jų laikymą savo namuose arba pardavinėjimą, nusikaltėlis yra baudžiamas papildomai iki 3 mėn. arešto ir nuo 200 iki 5000 auks. pinigine bausme. Išdirbtos degtinės ar spirito pardavinėjimui reikalingas yra leidimas. Kas be leidimo pardavinėja nors ir monopolinę degtinę bus baudžiamas nuo 50 iki 3000 auks. pinigine bauda.

Darbininkai ir darbdaviai

Mūsų ūkininkai daug kas samdosi darbininkus, o dar daugiau vargo verčiami žmonės, eina pas kitus tarnauti. Tarp dirbininkų ir darbdavių kyla labai dažnai įvairių nesusipratimų, kurie vieną ar kitą šalį net ir skaudžiai paliečia. Tokiems ginčams spręsti miesto darbininkai ir darbdaviai turi įvairias profesines organizacijas. Sodžiaus darbininkai yra ne tik nesusiorganizavę, bet ir neapsišvietę, todėl yra labai dažnai išnaudojami. Dėl to jiems reikalinga susipažinti bent su svarbiausiais dėsniais, pagal kuriuos yra tvarkomi darbininkų ir darbdavių santykiai.

Pradedant darbą, reikia padaryti su darbdaviu raštišką sutartį ir nuodugniai išdėstyti darbo ir atlyginimo sąlygas. Tokia sutartimi darbininkas įsipareigoja dirbti už tam tikrą atlyginimą tam tikrą darbą. Jeigu sutartyje nėra pažymėta, kokį darbą darbininkas turi dirbti, tai darbdavys, gali iš jo reikalauti tokio darbo, koks atitinka panašių darbininkų darbą. Darbininkas turi klausyti darbdavio, turi dirbti sąžiningai ir stropiai. Darbdavys turi būti mandagus ir turi saugoti darbininko garbę. Atlyginimas išmokamas pagal sutartį. Jeigu sutartis to klausimo neliečia, tai atlyginimas mokamas darbo metų pabaigoje. Dažnai darbininkas yra visokiais būdais vyliojamas ir pagal sutartį sutinka dirbti be užmokesčio. Tad yra žinotina, kad išsižadėjimas iš anksto užmokesčio už darbą yra be reikšmės, ir toks darbininkas gali visada reikalauti tinkamo atlyginimo. Atlyginimas negali būti mažinamas, jeigu darbininkas, dėl ligos ar karo tarnybos per kurį laiką negalėjo dirbti. Darbdavys turi duoti darbininkui pakankamai sveiko maisto. Jeigu darbininkas be savo kaltės suserga, tai darbdavys turi jį per dvi savaites laikyti, maitinti ir gydyti. Darbdavys gali atsiskaityti gydymo išlaidas. Darbininkas privalo turėti pakankamai laiko poilsiui, o po vienų darbo metų darbdavys turi jam duoti vienos savaitės atostogas. Darbo sutartis baigiasi, suėjus laikui, kuriam buvo padaryta. Galima tačiau ir anksčiau dėl svarbių priežasčių sutartis nutraukti. Svarbios priežastys gali būti įvairiausios ir todėl negalima jų išvardyti. Jeigu darbdavys be svarbios priežasties nutraukia sutartį, tai jis turi sumokėti darbininkui atlyginimą už visą sutartą laiką, o jeigu darbininkas be priežasties nutraukia sutartį, tai turi atlyginti visus nuostolius, kuriuos turėjo sąryšyje su tuo darbdavys. Visokios pretenzijos dėl užmokesnio įsiseni po vienerių metų, skaitant nuo darbo pabaigos. Pasibaigus sutartam laikui, darbininkas gali reikalauti, kad darbdavys išduotų jam raštišką pažymėjimą, kuriame nurodytų, kiek laiko darbininkas pas jį dirbo, kokį darbą ir kokiu darbštumu. Su tokiu pažymėjimu žmogus lengviau gali gauti darbą kitoje vietoje. Darbdavys negali tokiame pažymėjime minėti tų aplinkybių, kurios pasunkintų darbininkui naują darbą gauti.

Labai dažnai pasitaiko, kad darbdavys, dar nepasibaigus sutarčiai dėl darbo, parduoda savo ūkį. Tada pirkėjas atsako už visas darbdavio pasižadėjimus. Dėl darbininko užmokesčio atsako solidariai pirkėjas ir darbdavys. Darbininkas gali per 3 mėnesius nuo darbdavio pasikeitimo atsakyti darbą. Priežasčių nereikia nurodyti.

P—as.

Kl. Mano brolis ir sesuo dar 1915 m. išvyko užsienin. Ūkyje pasiliko tėvas ir mudu su broliu. Tėvui mirus žemę pasidalinome su broliu pusiau. Šiemet mirė brolis ir, kadangi neturėjo vaikų, savo žemę testamente užrašė žmonai. Testamentas yra paduotas apygardos teisman patvirtinti. Ar galima panaikinti testamentą. *J. Rukaitis.*

Ats. Brolis gali užrašyti savo žemę kam nori, nes ji buvo brolio nuosavybė. Jeigu brolis nebūtų palikęs testamento, tai žmonai priklausytų septintoji dalis, o visa kita žemė atitektų tamstai. Mūsų nuomone brolio testamentą panaikinti galima, o tai dėl to: nesvarbu, kada kitas brolis ir sesuo išvyko užsienin, o svarbu, kada mirė tėvas. Jeigu tėvas mirė 1930 m., tai nors buvot ir pasidalinę žemę, miręs brolis negalėjo įgyti tos žemės dalies nuosavybės, kuri priklausytų užsienyje esančiam broliui ir seseriai, nes nuo tėvo mirties iki brolio mirties nesuėjo dešimties metų. Kadangi yra jūsų keturi vaikai, tai brolis, mirdamas, galėjo žmonai užrašyti tik ketvirtą dalį turto. Su šita byla kreipkitės į advokatą. Reikės paduoti teisman prašymą, kad bent dalinai panaikintų brolio testamentą (o unieważnienie testamentu). Paskubėkite susitarti su advokatu, nes daug lengviau yra panaikinti testamentą, kol jis dar teismo nėra užtvirtintas. Šitai bylai advokatas yra būtinas. Prašymą reikės duoti į apygardos teismą.

Kl. Brolis mirė nevedęs ir paliko judomą ir nejudomą turtą. Šeimos nepaliko, o artimiausi jo giminės, tai tėvas, sesuo ir brolis. Kuri dalis priklauso tėvui ir mums su broliu. Ar tėvas gali mirusiojo brolio turtą aprašyti kam nori. Per kiek metų galioja teismo sprendimas. *„Aido skaitytoja".*

Ats. Pirmučiausiai palikimas priklauso mirusiojo vaikams ar anūkams. Jeigu vaikų nėra, tai paveldi mirusiojo broliai ir seserys. Tėvai, vaikams mirus, paveldi jų turtą tik tuo atveju, jeigu nėra kitų artimesnių giminių arba tas turtas buvo tėvų mirusiam padovanotas. Tamstos tėvui brolio palikimas nepriklauso, todėl apie pardavimą ar dovanojimą to palikimo ir kalbos negali būti. Visas brolio palikimas priklauso tamstai ir broliui pusiau. Jeigu, nežinodami teisės, atidavėt dalį palikimo tėvui, tai galite iš jo atsiimti geruoju ar per teismą. Turite paduoti į Apygardos Teismą (sąd okręgowy) prašymą, kad patvirtintų jūsų teises prie to palikimo (o zatwierdzenie praw do spadku). Prie prašymo reikia pridėti brolio mirties metrikus ir tamstos ir brolio gimimo metrikus. Teismo sprendimas (tytuł wykonawczy) galioja per 10 metų, skaitant nuo jo paskelbimo.

Kl. Prieš keletą metų paskolinau vienam kaimynui pinigų, bet iki šiol jis man jų negrąžino, todėl padaviau teisman, bet jis pristatė liudytoją savo giminantį, kuris turės paliudyti, kad aš skolą esu atsiėmęs. Ar giminaitis gali būti liudytojas ir kaip teisme gintis, kad skolą man priteistų.

Vabalas.

Ats. Liudytojais teisme gali būti net ir artimiausieji bylos šalių giminančiai, jeigu jie tik prisiekia ar prižada teisingai liudyti. Jiems priklauso teisė

atsisakyti liudyti ir už tai nebus baudžiami. Remiantis vien tamstos tvirtinimu, kad kaimynas yra skolingas, teismas tamstai nieko nepriteis ir skundą atmes. Įrodymais gali būti kaimyno išstatyti vekseliai, jo pasirašytas privatus dokumentas — pasižadėjimas. Jeigu tokių įrodymų neturite, tai reikia bent kelius liudytojus turėti, kurie paliudytų, kad kaimynas tikrai pas tamstą pinigus skolino ir iki šiol neatidavė. Visus minėtus dokumentus ar liudytojus reikia pristatyti teismui. Vekselis yra atitrauktas įsipareigavimas ir jeigu tamsta turi kaimyno vekselį, tai jis neįrodys teisme, kad skolą tamstai grąžino.

Ats. Beržui. Įsisenėjimas yra tokia institucija, kurios pats teismas negali jokiu atveju pritaikyti, jeigu bent viena iš besibylinėjančių šalių to nepareikalauna. Dovanojimo aktas Amerikos notaro ir Amerikos konsulo Varšuvoje visai teisingai surašytas ir patvirtintas, todėl, remiantis juo, galite tetos vyro puseserę paduoti teisman, reikalaudami grąžinti valdomą žemę. Jeigu priešingoji bylos šalis netvirtins, kad jau yra įsisenėjimas, tai bylą laimėsite. Jeigu jinai pasamdys advokatą, tai jisai tikrai panaudos įsisenėjimą ir tada bylą pralaimėsite, nes įsisenėjimui pakanka valdyti žemę per 10 metų, o tuo tarpu tetos vyro pusseserė valdo tą žemę daugiau kaip 20 metų.

Ats. Nuskriaustajam. Kai vaivada nedavė tamstai leidimo žemei pirkti, tai nieko kito nelieka, kaip pasieškoti kito pardavėjo ir antrą kartą prašyti. Su šito sklypo pirkimu jau nieko nebus. Vaivados sprendimo aplinkiniais keliais apeiti negalima, nes leidimas yra reikalingas ne tik žemei pirkti, bet ir paveldėti, dovanoti, už skolą užstatyti, pirkti iš varžytinių (licitacijos) ilgaterminei nuomai (pvz. 36 m.) ir t.t. Išimtį sudaro žemės nuomavimas ne ilgesniam laikui kaip trims metams. Be to, reikia pridurti, kad bet koks mėginimas apeiti įstatymą dėl leidimų žemei pirkti, yra smarkiai baudžiamas.

Ožkabarždžių naikinimas

Ožkabarzdžiai kenksmingi ne tik tuo, kad daug iš dirvos išima maisto medžiagų ir drėgmės, atima naudingiems augalams daug šviesos ir šilimos ir t.t., bet ir tuo, kad jie yra nuodingi. Jei šiene būna ožkabarzdžių, tai melžiamos karvės suserga stipriu vidurių pakrikimu, kas sumažina karvių pieningumą. Arkliams ožkabarzdžiai mažiau kenksmingi, bet jei šiene jų būna daug, tai jie pakenkia ir arkliams. Ožkabarzdžiai esti nuodingi išdžiovinti ir rauginti.

Pas mus sutinkamos dvi ožkabarzdžių rūšys, būtent: ožkabarzdis pievinis, kuris auga pievose, ganyklose, dobiluose ir bendrai dirvose ir ožkabarzdis pelkinis.

Kaip pelkynų augalai, ožkabarzdžiai daugiausiai auga žemesnėse, drėgnose, pakankamai nenusausintose vietose. Nemaža jų tenka matyti ir sausose, bet blogai įdirbtose žemėse. Pasitaiko ir tokių vietų, kur ožkabarzdžiai sudaro ligi 40% visų pievos arba dirvos augalų.

Ožkabarzdžiai auga beveik visokiose dirvose: tiek prie žvyriaus, tiek priemolėse, tiek smiltinėse ir apskritai visokiose drėgnose žemėse. Nebijo jie ir tokių dirvų, kur yra kalkių, arba ir rūgščių. Žodžiu, jie auga kiekvienoje dirvoje, jeigu tiktai tame sluoksnyje, kuriame yra požeminiai jų stiebai, nuolat yra drėgmės arba jeigu jis yra net šlapias. Ožkabarzdžių šaknys yra nuo 60 cm. ligi 1 metro gilume. Veisiasi jie vegetatiniu būdu, būtent, kai kurios jų šaknų dalys susisiekia su drėgna žeme, prigyja. Dėl to nepatartima iškastos iš gilinamų griovių žemės vartoti dirvų tręšimui, bet pirma ją sudėti plonu sluoksniu ir duoti gerai per žiemą išsivėdinti.

Kova su ožkabarzdžiais yra gana sunki. Pievos ir ganyklos naudinga gerai patręšti, kad sustiprėtų kultūriniai augalai. Jei pievos žolė menka, tai tokią pievą geriausiai išarti ir apsėti vertingomis žolėmis, kurios tankumu ir stipriu augimu užstelbtų ožkabarzdžius. Ganyklas, kur auga ožkabarzdžiai, reikia nuganyti ne tik karvėmis, bet ir arkliais; melžiamų karvių neverta leisti į ganyklas, kur auga ožkabarzdžiai. Pievos ir ganyklos turi būti dažnai, kol žolė dar jauna, šienaujamos, ko taip pat ožkabarzdžiai nemėgsta. Pirmosios rudens šalnos ožkabazdžius sunaikina, o pavasarį jie vėliau pradeda želti negu pašarinės žolės; tad šį laikotarpį į pievas ir ganyklas galima leisti melžiamas karves. Šienaujant dobilus šienui, kai tik ožkabarzdžiai išaugs, reikia pagreitinti pirmųjų dobilų šienavimą, tuomet savo augimu dobilai ožkabarzdžius pralenkia ir antruose dobiluose jų būna žymiai mažiau.

Kovojant su ožkabarzdžiais labai daug reikšmės turi gilus arimas. Kai giliu arimu, rudenį ožkabarzdžiai giliau nupiaunami, tai pavasarį vėliau jie atauga ir pasirodo paviršiuje tik tada, kai kiki augalai jau gerokai paaugę. Todėl, patekęs į pavėsį ožkabarzdis, jau nebegali stipriai išaugti. Gana sekmingai ožkabarzdžiai naikinami ir kaupiamųjų augalų plotuose, ypatingai jei pastarieji atitinkamai būna prižiūrimi. Kovoje su ožkabarzdžiais daug reikšmės turi ir pagilintojų vartojimas.

Visos ožkabarzdžių naikinimo priemonės turi būti vartojamos kasmet sistematingai. Kadangi plūgu pasiekti požemines ožkabarzdžių dalis yra sunku, tat nereikia jam leisti imti maistą antžeminėmis dalimis. Dirvose, kur daug yra ožkabarzdžių, per visą eilę metų reikia sėti tokius augalus, kurie palengvina kovą su jais, pav.: runkelius, bulbes, kanapes ir t.t. Geriausia su ožkabarzdžiais vesti kovą paskiruose sklypuose paeiliui. Stipriausiai įsigalėję ožkabarzdžiai neištvers greito dirvos arimo javus nuvalius, gilaus arimo, o taipogi kaupimo tris metus iš eilės, o atininkamas dirvos įdirbimas neleis jam pasirodyti ateityje.

Atsakymai Skaitytojams

Ats. Noreikai. Slyva džiūsta dėl to, kad ją užpuolė kenkėjai, kirmėlės. Šiuo metu tos kirmėlės sunku išnaikinti, nes jos pasislėpusios lapuose. Jeigu norima, kad kirmėlės neatsirastų, reikia rudenį ir pavasarį, kai ant medžio nėra lapų, apipurkšti vaismedį tam tikrais nuodais, kurie sunaikina ant medžio esamus kiaušinėlius, iš kurių išsiperi minėtos kirmėlės. Šiuo metu visi lapai, kurie yra susisukę, reikia nuo slyvos nurinkti ir sudeginti arba įmesti į mėšlą. Be to, slyva gali džiūti ir dėl to, kad peranksti ir labai žydėjo. Dabar jai reikia duoti daug vandens (2—3 kibirus kas 2 — 3 savaitės). Dėl antro klausimo gausite tikslų atsakymą pas tos draugijos likvidatorių.

Ats. A. Makauskui. Tarpai reikia daryti apie 7—12 cm platumo. Jie reikia užpildyti spaliais, smulkiomis sausomis durpėmis ar piuvenomis. Jeigu tarpai neužpildomi, tai jie kas 6 — 7 plytų eilė (tokiame nuotolyje) ištisai pridengiami viena eile plytų ar tokio pat storumo molio sluoksniu. Šiaip jau, nežiūrint, ar sienelės užpildomos ar ne, oro tarpe jos sujungiamos plytomis arba geležiniais virbalais. Sujungimai daryti kas 4—5 eilė plytų.

Ats. Pr. Kr. Jeigu minėta pieva yra nepersausa ir neperšlapia, tai ją pagerinti galima keliais būdais: 1) galima privežti komposto ir jį po pievą paskleisti, 2) galima mėžti smulkiu, gerai perpuvusiu mėšlu per kelerius metus, 3) galima patręšti dirbtinėmis trąšomis: azotinėmis, fostorinėmis ir kalinėmis, (200—300 kg azotniakuotos supertomasinos ir tiek pat kalio druskos į 1 ha), 4) galima pievą suarti (rudenį), bent vieną kartą mėšlu permėžti ir dvejus metus auginti augalus, o po to apsėti geru žolių mišiniu.

Žemės ūkio gaminių kainos

Šių metų liepos 10 d., Vilniaus Javų - Prekių Biržos pranešimu, buvo mokama už 100 kg auks.

Rugiai	19.00—17.50
Kviečiai	24.00—26.00
Miežiai	16.75—15.75
Avižos	16.25—18.00
Grikiai	15.25—16.25
Vikiai	
Lubinas (mėlynas)	13.25—13.75
Kvietinės sėlenos	11.00—11.50
Ruginės sėlenos	11.50—11.25
Sviestas 1 kg I rūšies urme	2.50
„ „ „ detal.	2.80
„ „ II rūšies urme	2.60
„ „ „ detal.	2.30
„ „ III rūšies urme	2.00
„ „ „ detal.	2.30
Kiaušinių kapa	3.00—3.60
„ štuka	5—8 sk.

Atsakomasis redaktorius ir leidėjas LIUDVIKAS CICĖNAS.

„RUCH" spaustuvė, Vilnius, Totorių g. 6